

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง ผลการเลือกตั้งทั่วไปในสหพันธ์มลายู
(ทำอย่างไรการเลือกตั้งของเราจึงจะเป็นประชาธิปไตย)

ตามหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ด่วนมาก ที่ ๗๙๙๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่า การเลือกตั้งของเราทำอย่างไรจึงจะเป็นประชาธิปไตยที่ควรจะมีกรมเลือกตั้งเพื่อดูแลการเลือกตั้งทั้งหมดหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้งในประเทศไทยในขณะนี้ก็มีใช้เป็นเรื่องที่กฎหมายบกพร่องแต่ประการเดียว หากเกิดขึ้นจากผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการเลือกตั้งและวิธีปฏิบัติด้วย

ส่วนการที่จะตั้งกรมเลือกตั้งเพื่อดูแลการเลือกตั้งทั้งหมดนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การเลือกตั้งนั้นนาน ๆ จะกระทำกันสักครั้งหนึ่ง ถ้าจะตั้งเป็นกรมขึ้นแล้วข้าราชการและเงินงบประมาณจะต้องเพิ่มขึ้นตามมา กรมนี้มีหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งเท่านั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งข้าราชการในกรมนี้ก็จะมีงานที่จะต้องทำเพียงเล็กน้อย ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่จะตั้งเป็นส่วนราชการขึ้นโดยเฉพาะ จึงเห็นว่าไม่ควรมีกรมเลือกตั้ง แต่ควรแก้ไขโดยวิธีอื่น ดังข้อเสนอต่อไปนี้

๑. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในปัจจุบันนี้เมื่อประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งแล้ว จึงจะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งขึ้น และจัดทำโดยริบด่วนซึ่งอาจจะมีการผิดพลาดได้ แม้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งชื่อของตนไม่ปรากฏอยู่ในบัญชีนั้น มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อนายอำเภอให้ลงชื่อตนในบัญชีรายชื่อได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว บุคคลเหล่านั้นไม่ค่อยเอาใจใส่ตรวจบัญชีนั้น ฉะนั้น เพื่อให้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นไปอย่างสมบูรณ์ก็ควรที่จะจัดให้มีบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้เป็นการประจำ มีเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีนี้โดยเฉพาะ และคอยแก้ไขให้ตรงกับความจริงอยู่เสมอ สำหรับในเขตเทศบาลแก้ไขให้ตรงกับความจริงย่อมทำได้ง่าย เพราะได้มีพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๗๔ อยู่แล้ว แต่ในท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลมิได้อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ จึงควรมีกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรใช้บังคับเป็นอย่างเดียวกันทั่วราชอาณาจักร และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ประจำอำเภอทุกแห่ง

๒. การคัดค้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ควรจะให้ราษฎรมีส่วนควบคุมการเลือกตั้งด้วย อาทิเช่นในกรณีที่มีสิทธิเลือกตั้งคนใดทราบ ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประกาศรับสมัครแล้ว เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิที่จะคัดค้านได้เพื่อจะได้เป็นการควบคุมเสียก่อนที่จะได้เริ่มการเลือกตั้งขึ้น กฎหมายในปัจจุบันนี้บัญญัติให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้นมีสิทธิคัดค้านคำสั่งไม่รับสมัครของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะคัดค้านในกรณีดังกล่าวแล้ว

๓. การตั้งผู้สังเกตการณ์เลือกตั้ง

ควรที่จะให้พรรคการเมืองส่งผู้แทนพรรคเป็นผู้สังเกตการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยลงคะแนนทุกแห่ง เพื่อควบคุมการเลือกตั้งให้ดำเนินไปตามกฎหมายโดยสุจริต แต่ไม่ควรจะตั้งให้เป็นกรรมการตรวจคะแนน เพราะกรรมการตรวจคะแนนจะต้องตั้งตนเป็นกลางอย่างแท้จริง จึงไม่ควรให้ผู้มีส่วนได้เสียมาเกี่ยวข้องเพราะอาจจะมีปัญหาซึ่งคณะกรรมการจะต้องวินิจฉัยชี้ขาด เช่นเรื่องบัตรใดเป็นบัตรเสียหรือไม่ เป็นต้น

๔. ผู้ควบคุมหน่วยลงคะแนน

เพื่อป้องกันมิให้การเลือกตั้งเกิดข้อบกพร่องและการทุจริตขึ้น ควรส่งข้าราชการส่วนกลางหรือข้าราชการในภาคต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไป ออกไปตรวจตราควบคุมการเลือกตั้งตามหน่วยลงคะแนนทุกหน่วย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้งมีความหวาดเกรงและระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะข้าราชการที่ส่งไปจากส่วนกลางและภาคนี้ไม่ใช่บุคคลที่อยู่ประจำในท้องถิ่นนั้น เท่ากับเป็นคนกลางไปคอยตรวจตราควบคุมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะเป็นผลดีกว่าที่จะใช้ข้าราชการซึ่งอยู่ประจำในท้องถิ่นนั่นเอง

๕. การออกเสียงเลือกตั้งของทหารกองประจำการ

การลงคะแนนเลือกตั้งของทหารกองประจำการนั้น ปรากฏว่า ในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ๆ มาทหารกองประจำการลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดที่ตนมาประจำการอยู่มิได้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนา ซึ่งเป็นการผิดหลักการในการลงคะแนนเลือกตั้ง จึงควรที่จะแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งเสียใหม่โดยมีหลักการสำคัญว่าทหารกองประจำการคนใดมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดใดก็ต้องลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเฉพาะจังหวัดของตนเท่านั้น ไม่ควรให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดซึ่งตนประจำการอยู่ เช่น ก. มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดนครปฐมและได้เข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการในจังหวัดพระนคร ก็ควรให้ ก. ลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครปฐม ไม่ใช่เลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครดังเช่นที่ปฏิบัติอยู่ในเวลานี้ แต่ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่ทหารกองประจำการเหล่านี้ ควรจะจัดให้มีหีบบัตรเลือกตั้งของจังหวัดต่าง ๆ ที่ทหารเหล่านั้นมีภูมิลำเนาอยู่ และให้ทหารกองประจำการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยลงคะแนน ซึ่งตั้งขึ้นเป็นพิเศษแล้วส่งคะแนนเสียงไปรวมกับคะแนนในจังหวัดที่ทหารกองประจำการเหล่านั้นมีภูมิลำเนาอยู่ วิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเช่นนี้จะทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งตรงกับหลักการที่ว่า ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดใดก็ควรใช้สิทธิเลือกตั้งเฉพาะในจังหวัดนั้น ไม่ควรให้ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดอื่น

๖. การป้องกันการใช้อิทธิพล

ปรากฏว่าการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ๆ มานั้น มีเสียงกล่าวว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้รับเลือกตั้งโดยมีสิทธิเลือกตั้งมิได้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นโดยบริสุทธิ์ใจ เนื่องจากผู้มีอิทธิพลในทางราชการบางคนใช้อิทธิพลด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้มีผู้ลงคะแนนให้แก่พวกพ้องของตน ทั้งนี้ เพื่อให้การลงคะแนนเลือกตั้งเป็นไปโดยอิสระและบริสุทธิ์ใจควรที่รัฐบาลจะหาวิธีป้องกัน

๗. การส่งเสริมให้ราษฎรมีความสนใจในการเลือกตั้ง

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น การศึกษาของประชาชนเป็นของสำคัญยิ่ง ควรจะหาวิธีที่จะให้ราษฎรได้ซาบซึ้งถึงความสำคัญของการเลือกตั้งให้มากขึ้น

๘. การกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ควรแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งให้สูงขึ้นกว่าโทษในขณะนี้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่เกรงกลัวในการที่จะกระทำความผิด

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๔๙๘